

The "triangle" of social deprivation of the displaced woman is proposed. peculiarities of the experience of social deprivation of internally displaced persons and the receiving population by groups: migrant men: "Valuable-personal", "Internalization of the present experiences", "Compensatory personality", "Prognose and prospects"; Women Resettled: "Anxiety Responsibility", "Role Negative Affectivity", "Nostalgia", "Sure Proactive"; host-male: "Social Responsibility", "Pessimistic Forecasts", "Fear of Loss", "Social Enmity"; host women-women: "Ambivalent charity", "Rational Prognose", "Scandalous Economy", "Deprivation of Identity." The established models specify targets of work of specialists with socially deprived groups. Practical recommendations for specialists in social and psychological rehabilitation have been developed.

Keywords: *emotional states, social deprivation, settlers, receiving population.*

Отримано: 10.04.2019

УДК 159.9 : 37.015.3

З.А. Сивогракова

РОЛЬ ДИСЦИПЛІН ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ У РОЗВИТКОВІ "SOFT-SKILLS" КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ У ЗВО

З.А. Сивогракова. *Роль дисциплін психологічного змісту у розвиткові "soft skills" компетенцій майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі підготовки у ЗВО.* У статті підкреслена актуальність проблеми розвитку "soft skills" компетенцій майбутніх фахівців. Представлено розуміння поняття "soft skills" у контексті компетентнісного підходу як компетенцій – якщо вони є соціальною вимогою, нормою результату освіти, і компетентностей – якщо вони стають якістю особистості, інтеріоризуються. Виділені загальні особливості "soft skills" і актуальні "soft skills" для фахівців технічних спеціальностей. Зроблено висновок про необхідність доповнення переліку результатів навчання студентів технічних спеціальностей у ЗВО (заклади вищої освіти) "soft skills" компетенціями. Акцентована роль психологічних дисциплін щодо розвитку "soft skills" компетенцій у студентів технічних спеціальностей. Представлено у їх структурній повноті ті компетентності, на розвиток яких має бути скероване вивчення студентами дисциплін психологічного змісту. Зроблено висновок про релевантність методів активного соціально-психологічного навчання й інтерактивного навчання завданню розвитку у студентів "soft skills" компетентностей.

Ключові слова: *"soft skills", "hard skills", компетенція, компетентність, емоційний інтелект, інтерактивні методи навчання, методи активного соціально-психологічного навчання.*

З.А. Сивогракова. *Роль дисциплін психологического содержания в развитии "soft skills" компетенций будущих специалистов технических специальностей в процессе подготовки в вузе.* В статье подчеркнута актуальность проблемы развития "soft skills" компетенций будущих специа-

листов. Представлено определение понятия "soft skills" в контексте компетентностного подхода как компетенций, если они являются социальным требованием, нормой результата образования, и компетентностей, если они становятся качеством личности, интериоризуются. Выделены общие особенности "soft skills" и актуальные "soft skills" для специалистов технических специальностей. Сделан вывод о необходимости дополнения результатов образования студентов технических специальностей в вузе "soft skills" компетенциями. Акцентирована роль психологических дисциплин в развитии "soft skills" компетенций у студентов технических специальностей. Представлены в структурной полноте те компетентности, на развитие которых должно быть направлено изучение студентами дисциплин психологического содержания. Сделан вывод о релевантности методов активного социально-психологического обучения и интерактивного обучения задаче развития у студентов "soft skills" компетентностей.

Ключевые слова: "soft skills", "hard skills", компетенция, компетентность, эмоциональный интеллект, интерактивные методы обучения, методы активного социально-психологического обучения.

Постановка проблеми. У звіті Всесвітнього економічного форуму 2018 року [9] серед компетенцій, які на основі опитування співробітників кадрових служб провідних компаній різних країн світу і аналізу їхніх глобальних стратегій розвитку визначаються як такі, що є і будуть актуальними у найближчому майбутньому, виділяються: аналітичне мислення й інноваційність, проактивність у навчанні, креативність, оригінальність та ініціативність, лідерство і соціальний вплив, емоційний інтелект та ін. [9]. Аналіз змісту визначених компетенцій дозволяє говорити про їх універсальний, функціональний, соціально-психологічний, "м'який" ("soft") – на відміну від вузькоспеціального, технологічного, "твердого" ("hard") – характер. Таке зміщення акцентів в очікуваннях міжнародного ринку праці щодо результатів підготовки майбутніх фахівців у бік їхніх особистісних і соціально-психологічних компетенцій актуалізує проблему розвитку відповідних компетенцій у майбутніх фахівців під час їхньої підготовки у ЗВО, ставить цілий ряд задач перед вищою школою щодо напрацювання релевантних запиту підходів і запровадження в освітній процес дієвих практик сприяння розвитку особистісної і професійної компетентності студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми психології професійної компетентності показує зростання цікавості науковців різних галузей як до самого феномену "soft skills", так і до особливостей їх у різних сферах професійної діяльності. Так, особливості "soft skills" у фахівців соціономічних спеціальностей описує С. Наход [5], характеристики "soft skills" у фахівців туристичної сфери вивчає Є. Єгоров; Т. Яркова та І. Черкасова досліджують особливості формування "гнучких навичок" у майбутніх педагогів, Н. Махначова і А. Мідляр визначають специфічні soft skills керівника підприємства [4], Н. Длугунович визначає

значення "soft skills" у підготовці ІТ-фахівців [2]. Разом з тим, відзначається певна обмеженість вітчизняних психологічних досліджень проблеми "soft skills" [5]. Потребує подальшого вивчення і визначення як специфічності "soft skills" для фахівців різних галузей, так і розробка науково-обґрунтованих шляхів, надійних методів і психолого-педагогічних технологій щодо розвитку необхідних "м'яких" компетентностей в період підготовки майбутніх фахівців у ЗВО.

Метою статті є аналіз поняття "soft skills" у контексті компетентнісної парадигми щодо підготовки фахівців технічних спеціальностей у ЗВО, виділення різновидів актуальних для них "soft skills"; визначення ролі і можливостей дисциплін психологічного змісту, психолого-педагогічних методів щодо розвитку "soft skills" майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

Основні результати дослідження. Аналіз змісту понять "hard skills" і "soft skills" дозволяє розуміти перші як такі, що мають вузький, чітко визначений, пов'язаний з діяльністю у сфері формалізованих технологій характер [4]. Поняття ж "soft skills" часто розуміють як набір вмій, можливостей, характеристик людини, що мають "допоміжний" характер у її професійному розвитку і не залежать від фаху, мають здебільшого ознаки універсальності і соціально-психологічний зміст [7].

Необхідність підготовки у ЗВО майбутніх фахівців, готових до вирішення широкого спектру професійних завдань з урахуванням комплексності і невизначеності умов, у яких реалізовується професійна діяльність більшості сфер сучасної промисловості, транспорту, економіки, відображено у затверджених стандартах вищої освіти МОН України [6]. Аналіз змісту компетенцій як результатів освіти, викладених у стандартах підготовки фахівців технічного профілю (зокрема транспортної галузі), показує, що домінуючими в них є компетенції вузькоспеціальні, профільні ("hard skills") і значно меншим є перелік тих компетенцій, які можна було би віднести до "soft skills" [6]. Не відображені у стандартах такі акцентовані і науковцями, і представниками бізнесу "soft skills" [9], як: ініціативність; критичне мислення; лідерство і соціальний вплив; емоційний інтелект.

Відмічене свідчить про багатоаспектність проблеми підготовки сучасних фахівців у ЗВО у контексті розвитку у них універсальних компетенцій. З одного боку, зміст стандартів цілком відображає тенденції у національній вищій освіті останніх років до зміщення уваги у підготовці фахівців на розвиток їх вузькоспеціальних компетенцій, компетентності у сфері профільних питань і практик (що проявляється, зокрема, у певному скороченні годин на фундаментальні дисципліни, а також дисципліни гуманітарного змісту у навчальних планах підготовки фахівців технічного профілю). Такі тенденції, як бачимо, не зовсім відповідають сучасним реаліям суспільного розвитку і релевантним йому тенденціям у змінах

очікувань виробництва і бізнесу щодо актуальних компетентностей потрібних їм фахівців [9]. Разом з тим, відсутність у стандартах певних "soft skills" компетенцій відображає, вважаємо, також проблему як з розумінням змісту і особливостей "soft skills", необхідних фахівцям різних галузей практики застосування надійних, науково-обґрунтованих методів і освітніх технологій щодо формування таких компетенцій у майбутніх фахівців під час їхньої підготовки у ЗВО, так і наявності способів моніторингу й оцінки рівня і якості їх сформованості.

Вже у розумінні змісту поняття "soft skills" з позицій компетентнісної парадигми спостерігається певна розбіжність. Так, у роботах одних авторів можна знайти визначення "soft skills" як компетенцій, навичок ([2], [4]), інші розуміють "soft skills" як компетентність ("володіння людиною відповідною компетенцією, що включає особисте ставлення до неї" [5, с.132]), як "готовність, здатність та можливість особистості діяти ..., спираючись на власний досвід і інтуїцію" [5, с.132]. Вважаємо, що описані як соціальна вимога, очікування, норма результату освіти [1] "soft skills" можуть розумітися в якості компетенцій, у процесі ж їх інтеріоризації, вже як усталені якості особистості вони стають компетентностями фахівця.

Не існує одного загально прийнятого переліку "soft skills" – одні автори відносять до них виключно загальні соціально-психологічні навички і характеристики (адаптивність, гнучкість, соціальна обізнаність, дипломатичність, тактовність, чесність, відповідальність, оптимізм, гармонійність зовнішнього вигляду ситуації і внутрішнім властивостям тощо) [8], інші розширюють перелік "soft skills" настільки, що серед них можна побачити доволі спеціальні професійні знання і уміння (наприклад, крім креативності, стресостійкості, цілепокладання, також прийняття управлінських рішень, стратегічне планування, ведення переговорів, управління конфліктом та ін.) [4].

Серед відомих як "soft skills" компетенцій особливої уваги заслуговує і окремо виділяється науковцями і практиками емоційний інтелект (EI) ([9], [10]), який визначається як здатність усвідомлювати свій вплив на інших і управляти собою. Високі показники EI персоналу, на думку практиків, є предиктором успіху компаній, розвинений EI зміцнює трудові навички, допомагаючи креативно застосовувати технічні рішення, підвищує корпоративну ефективність, дозволяючи суттєво впливати на мотивацію інших. При цьому основними компетенціями EI є самосвідомість, самоуправління (рефлексивні можливості), соціальна обізнаність, управління стосунками [10].

Серед загальних інваріантних характеристик "soft skills" можна виділити такі: 1) їх розгортання у ситуації передбачає застосування не стільки знань і кваліфікації, скільки заснованих на особистісних цінностях і персе-

конаннях моделей поведінки; 2) їхнє формування і розвиток потребують ґрунтового особистісного опрацювання і тому є доволі повільним; 3) результати використання "soft skills" орієнтовані більше на стратегічну довгострокову перспективу [2].

Особливості професійної діяльності у сфері промисловості, транспорту, професій системи "людина-техніка" передбачає і вимагає від фахівців певних "soft skills" компетенцій, що, з одного боку, є такими, що важливі будь-якій сфері професійної діяльності – серед таких можна назвати зокрема: організованість, наполегливість, інтелектуальну гнучкість і відкритість, проактивність, соціально-психологічну компетентність та ін., а, з іншого, можна виділити і доволі спеціальні вимоги у сфері "soft skills" компетенцій до фахівців сфери техніки, транспорту. Оскільки до специфічних особливостей професійної діяльності, зокрема в галузі залізничного транспорту, можна віднести: високий рівень спеціалізації, потенційну та реальну небезпечність діяльності, безперервність виробничого циклу, часові обмеження, різноплановість і нерівномірність за складністю завдань, жорстку регламентацію діяльності за одночасної необхідності високого рівня оперативності, відповідальність за безпеку людей і збереження вантажів, напруженість міжособистісних контактів тощо. Всі наведені особливості передбачають високий рівень вимог щодо здатності фахівців конструктивно діяти в умовах підвищеного тиску, невизначеності, проявляти витримку, впевненість, врівноваженість, рішучість, відповідальність, комунікабельність, загальну стресостійкість, а також креативність, логічність і аналітичність мислення.

Описаний зміст і значення "soft skills" для фахівців у найближчому майбутньому дозволяють говорити про вагомую роль у сприянні розвитку "soft skills" у процесі навчання у ЗВО майбутніх фахівців технічних спеціальностей дисциплін психологічного змісту ("Психологія", "Психологія ділового спілкування", "Психологія управління" та ін.).

Погоджуючись із тим, що психологічно й особистісна, і професійна компетентності включають такі компоненти, як:

- 1) готовність до прояву певної властивості у поведінці;
- 2) знання засобів, правил, завдань, змісту;
- 3) досвід реалізації певних навичок і знань;
- 4) ціннісно-смісловне ставлення до компетенції;

5) адекватну ситуації емоційно-вольову регуляцію [3], вважаємо, що розвивальний психолого-педагогічний вплив у процесі вивчення майбутніми фахівцями наведених дисциплін може і має бути здійснений, зокрема, щодо таких їхніх компетентностей:

- розуміння основних психічних феноменів і закономірностей, готовність і досвід застосування отриманих знань для пояснення змісту пси-

хологічних аспектів життя і діяльності людини, інтерес до світу суб'єктивних явищ;

- досвід спостереження і самоспостереження, усвідомлення різних психічних станів, готовність до розпізнання і адекватного управління ними, досвід застосування прийомів саморегуляції, цілеутворення, повага до суб'єктивного світу людини;

- здатність до розпізнання ситуацій як складних, знання про особливості способів подолання (копінгу), орієнтація на пошук різнопланових значень ситуацій, готовність до дій, зміни самої ситуації, впевненість у собі;

- розуміння основних особливостей і закономірностей функціонування когнітивної сфери психіки людини, розуміння цілісного характеру, взаємозв'язку всіх когнітивних процесів – уваги, пам'яті, мислення, мовлення, уяви; напрацювання рекомендацій щодо ефективної пізнавальної діяльності, впевненість у необхідності постійного інтелектуального розвитку;

- обізнаність у питаннях рушійних сил психологічного розвитку, особливостей різних вікових періодів, ролі вікових криз у процесі становлення особистості, переконання у необхідності самостійних зусиль людини щодо досягнень особистісного розвитку;

- розуміння ролі професії у процесі психологічного становлення особистості, професійних вимог до особистості, особливостей професійних деформацій особистості, шляхів їх попередження;

- обізнаність у сфері міжособистісних стосунків, знання щодо особливостей і закономірностей обміну інформацією у спілкуванні, здійснення психологічного впливу, механізмів міжособистісної перцепції, досвіду реалізації прийомів ефективної комунікації, вирішення конфліктів;

- розуміння закономірностей життєдіяльності соціальних груп, процесів диференціації соціальних ролей, групового тиску, розуміння суті лідерства, вміння проявляти толерантність, цікавість до групових процесів, впевненість щодо можливості управління ними.

Актуальність суспільного запиту зумовлює активність практиків у пошуках методів розвитку "soft skills", серед яких виділяють зокрема: самоосвіту за допомогою літератури, участі у вебінарах; пошук зворотного зв'язку від більш досвідчених колег, керівників, вчителів; індивідуальне навчання за допомогою фахівців-практиків (менторів, коучерів, майстрів); виконання фонових завдань; навчання практикою у процесі виконання нових завдань, проектів; участь у семінарах, тренінгах, майстер-класах та ін. [4]. Пропонується також, крім знайомства студентів з досвідом успішних у взаємодії з іншими людьми, конкретними практиками конструктивної комунікації, включати обговорення проблем, що ґрунтуються на реальних ситуаціях, залучати студентів до демонстрацій з подальшим обговоренням вже засвоєних навичок, до вправ з елементами рольових ігор [8].

Вважаємо, що компетентнісній парадигмі і змісту "soft skills" максимально відповідають інтерактивні методи, методи активного соціально-психологічного навчання, оскільки вони відповідають основним умовам успішного розвитку у людини її можливостей (принципам активності, безперервного розвитку, зростання довільності). Активне залучення учасників до відповідної дії, використання можливостей спілкування, що є основою цих методів, забезпечують інтеріоризацію знань, поглядів, способів поведінки, створюють умови для творчості учасників психолого-педагогічної взаємодії, стимулюють їхню проактивність у навчанні, створюють умови щодо розвитку рефлексії (самоусвідомлення) і самоуправління, емпатії, гнучкості й адаптивності.

З урахуванням певних особливостей організації аудиторних занять у традиційних аудиторіях цілком можливим і ефективним є використання методів конкретних ситуацій, мозкового штурму, елементів кооперативного навчання, групових обговорень, керованої дискусії, інтерактивної гри, лекції з інтерактивними елементами. Значно розширюють можливості у розвитку критичного мислення, самосвідомості, креативності та ін. засоби й інструменти дистанційного навчання – презентації, вебіари, виконання індивідуальних завдань зі зворотним зв'язком, творчі проекти тощо.

Отже, проведений аналіз дозволяє зробити такі висновки:

- особливості професійної діяльності фахівців технічного профілю (зокрема, сфери залізничного транспорту) акцентують увагу на певних компетенціях з переліку "soft skills", важливих для фахівців цієї сфери; серед таких характеристик можна виділити: логічність і аналітичність мислення, креативність, впевненість, наполегливість, врівноваженість, рішучість, відповідальність, комунікабельність, загальну стресостійкість;

- враховуючи сучасні тенденції суспільного розвитку і запитів ринку праці щодо актуальних компетентностей фахівців, доцільним є конкретизація і доповнення результатів освіти фахівців технічного профілю компетенціями зі спектру "soft skills", зокрема такими, що є характеристиками емоційного інтелекту (самосвідомість, самоконтроль, здатність розуміти психологічний стан інших і впливати на них тощо);

- вагомою щодо розвитку "soft skills" у майбутніх фахівців (у тому числі технічного профілю) має бути роль дисциплін психологічного змісту, адже зміст положень сучасної психологічної науки і практики максимально відповідають завданню розвитку здатності людини до самоусвідомлення, опанування навичками ефективної соціальної взаємодії, саморегуляції і самоуправління, розвитку когнітивної відкритості і гнучкості та ін.;

- методами, що покликані розвивати "soft skills" і визнаються ефективними у цьому напрямку – інтерактивні і методи активного соціально-

психологічного навчання – є такі, що традиційно активно розвиваються у межах психолого-педагогічної практики, і це є додатковим аргументом на користь дисциплін психологічного змісту щодо їхніх можливостей у розвитку "soft skills" компетентностей майбутніх фахівців (технічного профілю зокрема) у процесі їхнього навчання у ЗВО.

Актуальними щодо подальших досліджень є питання підбору, розробки, аналізу ефективності методів і методик психолого-педагогічного моніторингу й оцінки рівня розвитку "soft skills" майбутніх фахівців у процесі їхньої підготовки у ЗВО.

Список використаних джерел

1. Бургун І. Передумови та історія становлення компетентнісного підходу. Педагогіка і психологія. Київ, . 2010. № 1-2. С. 50-51
2. Длугунович Н. А. Soft skills як необхідна складова підготовки іт-фахівців. Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки. Хмельницьк, 2014. № 6. С. 239-242.
3. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 20 с.
4. Махначова Н.М., Мідляр А.К. "Soft skills" керівника підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний ун-т імені В.О.Сухомлинського. Вип. 17. 2017. С. 380-383.
5. Наход С. А. Значущість soft skills для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 63. 2018. С.131-135.
6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 273 "Залізничний транспорт" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти від : Наказ МОН України від 04.10.2018р. № 1067. База даних Науково-методичної ради МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/273-zaliznichniy-transport-bakalavr.pdf> (дата звернення: 16.05.2019)
7. European Commission KEY COMPETENCES FOR LIFELONG LEARNING. European Reference Framework Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. 12 pp. URL: <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/youth-in-action-keycomp-en.pdf> (дата звернення: 16.05.2019)
8. Robles, Marcel M. Executive Perceptions of the Top 10 Soft skills Needed in Today's Workplace. URL:<http://homepages.se.edu/cvonbergen/files/2013/01/Executive-Perceptions-of-the-Top-10-Soft-Skills-Needed-in-Todays-Workplace.pdf> (дата звернення: 16.05.2019)

9. The Future of Job Report 2018 World Economic Forum URL:http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf (дата звернення: 16.05.2019)

10. Wilcox L. Emotional Intelligence is No Soft skills. URL: <https://www.extension.harvard.edu/professional-development/blog/emotional-intelligence-no-soft-skill> (дата звернення 16.05.2019)

Spysok vykorystanykh dzhrel

1. Burgun I. Peredumovy ta istorija stanovlennja kompetentnisnogo pidhodu // Pedagogika i psihologija. K. 2010. № 1-2. S.50-51

2. Dlugunovych N. A. Soft skills jak neobhidna skladova pidgotovky it-fahivciv // Visnyk Hmel'nyc'kogo nacional'nogo universytetu. Tehnichni nauky. Hmel'nyc'k, 2014. № 6. S. 239-242.

3. Зумнјаја Y. A. Kljuचेвые kompetentnosti kak rezul'tatyvno-celevaja osnova kompetentnosnogo podhoda v obrazovanuy M.: Yssledov-j centr problem kachestva podgotovky spetsyalystov, 2004. 20 s.

4. Mahnachova N. M., Midljar A. K. "Soft skills" kerivnyka pidprijemstva / Global'ni ta nacional'ni problemy ekonomiky // Mykolai'vs'kyj nacional'nyj universytet imeni V.O.Suhomlyns'kogo. Vyp. 17. 2017. S.380-383

5. Nahod S. A. Znachushhist' soft skills dlja profesijnogo stanovlennja majbutnih fahivciv socionomichnyh profesij // Naukovyj chasopys NPU imeni M.P.Dragomanova Serija 5. Pedagogichni nauky: realii' ta perspektyvy. Vypusk 63. 2018. S.131-135

6. Pro zatverdzhennja standartu vyshhoi' osvity za special'nistju 273 "Zaliznychnyj transport" dlja pershogo (bakalavrs'kogo) rivnja vyshhoi' osvity vid : Nakaz MON Ukrai'ny vid 04.10.2018r. № 1067 // Baza danyh Naukovometodychnoi' rady MON Ukrai'ny. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/273-zaliznichniy-transport-bakalavr.pdf> (data zvernennja: 16.05.2019)

7. European Commission KEY COMPETENCES FOR LIFELONG LEARNING. European Reference Framework Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. 12 pp. URL: <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/youth-in-action-keycomp-en.pdf> (data zvernennja: 16.05.2019)

8. Robles, Marcel M. Executive Perceptions of the Top 10 Soft skills Needed in Today's Workplace. URL:<http://homepages.se.edu/cvonbergen/files/2013/01/Executive-Perceptions-of-the-Top-10-Soft-Skills-Needed-in-Todays-Workplace.pdf> (data zvernennja: 16.05.2019)

9. The Future of Job Report 2018 World Economic Forum URL:http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf (data zvernennja: 16.05.2019)

10. Wilcox L. Emotional Intelligence is No Soft skills. URL: <https://www.extension.harvard.edu/professional-development/blog/emotional-intelligence-no-soft-skill> (data zvernennja 16.05.2019)

Z.A. Syvohrakova. The Role of Disciplines with Psychological Content for the Development of Future Specialists' of Technical Specialties Soft Skills during Studying in University. The article is devoted to the actual problem of future specialists' soft skills development. The conclusion is made that there is necessity to supplement the results of technical specialties students' education with soft skills. The concept of "soft skills" is presented in the context of a competent approach. Soft skills are defined as competencies, if they are considered as social requirements, the norm of education result, and as a competences – as acquired personality traits.

The article highlights the general features of soft skills, including the following: 1) the basis for them is personal values and beliefs; 2) there is rather deep personal development in the process of soft skills development, which involves a certain slowness in their formation; 3) the implementation of soft skills is more focused on the strategic perspective of interaction, rather than situational. On the basis of the professional activity requirements analysis (in particular in the field of railway transport), the relevant soft skills are defined: logical and analytical thinking, creativity, confidence, persistence, balance, determination, responsibility, sociability, overall stress resistance, and competences that make up the content of emotional intelligence as one of the important soft skills – self-awareness, self-control, ability to understand and influence the psychological state of others.

The role of psychological disciplines in the technical specialties students' "soft skills" competencies developing is emphasized. The article presents the competence, the development of which should be the result of studying disciplines with psychological content, namely: understanding of the basic psychic phenomena and laws, interest in the world of subjective phenomena; the experience of observation and self-observation, the experience of self-regulation methods using, goal-formation, respect for the people's subjective world; self-confidence; belief in the necessity of self-efforts in the personal development achievement; awareness in the field of interpersonal relationships, experience of effective communication techniques implementing; understanding the processes and basic psychological patterns in social groups, etc.

The conclusion about relevance of active social psychological training and interactive learning for the purpose of developing students' soft skills competencies is made.

Keywords: "Soft skills", "hard skills", competence, emotional intelligence, interactive learning methods, methods of active social psychological training.

Отримано: 06.06.2019